

Orientacions per escollir estudis

Orientacions per escollir estudis

Per elegir la futura opció d'estudis, professió o ocupació, en aquest capítol es facilita informació que pot ajudar a reflexionar, alhora que informa dels professionals del món de l'educació que poden assessorar en la tria.

Es pretén que cada estudiant organitzi les seves idees per fer una bona elecció.

Per ajudar en aquest procés, el *Quadern d'orientació professional*, que es pot imprimir a través de l'adreça <www.gencat.net/educacio>, facilitarà l'elecció personal, i també es pot consultar el qüestionari de la web d'orientació acadèmica i professional a l'adreça <www.edu365.cat:8802>.

Un altre mitjà que el Departament d'Educació posa a l'abast dels alumnes és el *Bus de les Professions*. Es tracta d'un vehicle itinerant que recorre tot Catalunya, que informa els joves sobre la formació tecnicoprofessional i que assessora i orienta sobre l'elecció del seu itinerari formatiu.

Aspectes que cal tenir en compte

L'oferta d'estudis per accedir a una professió és cada cop més nombrosa i variada. La decisió que es prengui és important per al futur, perquè condicionarà en gran mesura la forma de vida.

Cal que aquesta decisió permeti manifestar les capacitats i aptituds i que no es contradigui amb els interessos, tant si s'opta per un tipus determinat d'estudis com si es decideix incorporar-se al món laboral.

Elegir estudis i professions és un procés complex, perquè s'hi han de considerar factors com ara les característiques personals pròpies, les possibilitats existents, les circumstàncies socioeconòmiques del lloc i el moment en què es viu, i també molts altres aspectes dels quals cal rebre informació.

A més de la informació que proporciona aquesta guia, altres persones poden informar i ajudar en la tria: la família, els amics, els tutors, els professors de matèria i els especialistes en orientació.

Aquesta guia vol ser un instrument de diàleg entre ells i l'alumnat, a fi que a partir d'ara es comenci a pensar en el projecte de futur.

Orientacions per escollir estudis

Tot seguit s'exposen algunes qüestions sobre quatre moments del procés de presa de decisió.

Determinar els objectius

En general, les persones que inicien estudis postobligatoris els comencen, com és lògic, amb la idea de preparar-se per a l'accés al món professional. La tria d'estudis, però, no sempre té al darrere una opció professional ben definida.

Moltes vegades l'elecció respon al propòsit no concretat de fer alguna carrera universitària, o bé de continuar els estudis com a alternativa a la cada cop més difícil incorporació al món laboral.

En altres circumstàncies es prioritzen aspectes que tenen a veure amb la durada o amb el fet que els estudis siguin compatibles amb el desenvolupament simultani d'un lloc de treball, etc.

Respondre la pregunta de per a què es fa la tria ja permet considerar unes opcions i desestimar-ne unes altres.

Tot i que l'estructura del sistema educatiu ofereix la possibilitat de rectificar si es constata que s'ha fet una elecció equivocada, cal tenir en compte que l'especialització prematura, si no es veu clar el que es vol fer, amb el temps comporta més inconvenients que no pas avantatges.

Recollir la informació

Per poder triar bé és imprescindible disposar d'informació completa, clara i actualitzada sobre l'oferta d'estudis existent.

Dels estudis que puguin interessar, cal conèixer-ne les condicions exigides per accedir-hi, les àrees del coneixement que hi predominen, els camps professionals en els quals tenen aplicació, els centres on es poden cursar i totes aquelles altres característiques que permetin saber si s'adaptaran a les condicions personals.

També és molt important mirar d'obtenir informació sobre les característiques cap a les quals s'orienten els estudis que s'està considerant de triar.

Quan es pensi en un àmbit professional concret, cal tenir en compte que:

- Determinades professions són idealitzables fàcilment a partir de les informacions parcials o fictícies que arriben de l'entorn. És aconsellable buscar oportunitats per conèixer de prop l'àmbit laboral que interessi i poder parlar sobre el conjunt de tasques que s'han de portar a terme amb professionals que hi treballin.
- Professions ben considerades tradicionalment, tant des del punt de vista social com des del punt de vista econòmic, avui dia estan saturades i ofereixen poques opcions de treball.
- Les oportunitats de feina cal valorar-les tenint en compte la relació oferta-demanda en conjunt. Alguns estudis es posen de moda perquè semblen tenir més perspectives de futur, de manera que, com que tothom els vol fer, augmenta notablement la competència i disminueixen les oportunitats.
- No sempre una nova professió és sinònim de feina assegurada. Si es pot accedir a informació referent a les perspectives de determinades professions a mitjà termini (5 o 10 anys) es pot tenir una idea més aproximada de la realitat que l'alumnat trobarà en acabar els estudis. Hi ha sectors que evolucionen molt de pressa i que poden canviar en pocs anys.

Orientacions per escollir estudis

- Cal saber quins tipus de feina permeten desenvolupar en un determinat camp professional els estudis que es pretenen triar. Molts cops les diferències entre professionals són menys significatives que les que hi pot haver entre diferents facetes d'una mateixa professió: aplicació pràctica, gestió administrativa o comercial, investigació, docència, etc.
- El desenvolupament d'un lloc de treball demana un conjunt d'habilitats que moltes vegades, en els estudis corresponents, no s'ha hagut d'aplicar. L'exercici d'una professió exigeix molts més recursos d'aplicació pràctica que quan se segueixen uns estudis. La capacitat de resolució, d'afrontar problemes i buscar-hi solucions, d'organitzar la feina, etc., pot estar constituïda per habilitats tan necessàries com el conjunt de coneixements teòrics o específics que ha aportat la formació prèvia.
- Actualment, a Catalunya falten professionals especialitzats de grau mitjà, mentre que en molts àmbits hi ha, des del punt de vista de l'ocupació, un excés de titulats superiors.
- Les persones amb disminucions tenen accés a un ventall cada cop més ampli de professions, arran de la millora constant dels mitjans tècnics i materials que els permeten superar el seu desavantatge. De tota manera, sempre cal considerar, de les característiques d'una professió, aquelles que fan referència a les condicions físiques, de salut... que són necessàries per desenvolupar-la.
- La informació obtinguda respecte a estudis i professions no serà del tot útil si no es pren en consideració respecte a tots els coneixements que hom té de si mateix.
- Totes les persones tenen un conjunt de característiques individuals que les fan diferents les unes de les altres.
- Aquestes diferències responen a factors relacionats amb la personalitat, és a dir, amb la manera de ser i de relacionar-se amb l'entorn que tenim cadascú, amb les aptituds o capacitats, i amb el conjunt d'interessos i motivacions que mouen a fer les coses.

Cal tenir en compte, però, que:

- Aquests trets individuals no són estàtics. Les persones poden aprendre noves maneres de relacionar-se amb l'entorn, poden millorar i ampliar les seves capacitats i poden canviar d'interessos o sentir-se motivats per diferents coses al llarg de la vida.
- La consideració dels trets individuals i, més concretament, el grau de coneixement que es tingui respecte a quines són les possibilitats i les limitacions ajudarà a orientar l'elecció amb més perspectives d'èxit. Cal, però, no interpretar les característiques pròpies d'una manera restrictiva. Ja s'ha dit que els trets individuals van evolucionant al llarg de la vida, i, si bé és cert que les diferències individuals fan que no tothom sigui apte per al desenvolupament d'un mateix tipus d'estudis o d'ocupació, també s'ha de tenir en compte que cada persona es pot dedicar a una extensa gamma d'estudis i professions i que la major part dels estudis i professions es poden adaptar a una àmplia varietat de persones.

Analitzar les possibles opcions

Un cop es té la informació a l'abast, s'han d'identificar aquelles alternatives que s'ajusten a les possibilitats considerant-hi els factors següents:

- Titulació o altres requisits per cursar els nous estudis.
- Els resultats escolars anteriors. Valorant el que ha costat obtenir-los, el grau de facilitat o dificultat que s'ha trobat en les diferents matèries que s'han anat estudiant, la informació rebuda de mestres i professors, etc.
- La disponibilitat econòmica i de temps amb què es compta. L'existència de beques i altres ajuts per a l'estudi, com també la possibilitat que ofereixen alguns centres de cursar estudis seguint diverses modalitats horàries, fa que aquesta disponibilitat pugui variar substancialment. De tota manera, aquests aspectes sempre s'han de tenir en compte.

- L'àmbit geogràfic en el qual es poden o es volen moure. Aquest factor afectarà els estudis, perquè no es pot trobar la mateixa oferta a tot arreu, i les possibilitats d'ocupació futures poden dependre d'això, ja que zones diferents generen, en part, llocs de treball diferents.

Si no s'ha tingut ocasió de rebre orientació amb anterioritat i es considera que es necessita ajut, alguns serveis especialitzats n'ofereixen d'una manera puntual. Al mercat hi ha proves estandarditzades, qüestionaris d'interessos, etc., que, utilitzats com cal, poden ajudar a identificar alguns trets personals que potser no es coneixien. Aquestes informacions, però, s'han de prendre sempre com a orientació i com a complement de tots els altres elements que han d'ajudar a decidir.

Decidir-se per una opció

Una persona passa una mitjana de quaranta anys dedicada a l'activitat laboral. L'evolució social, econòmica i tècnica dels últims anys fa preveure que l'ocupació estable i indefinida d'un mateix lloc de treball tendirà a desaparèixer. Els joves que actualment s'incorporen per primer cop al món del treball, és molt possible que al llarg de la seva vida hagin de canviar d'ocupació amb freqüència i que, a més, ho hagin de fer a llocs de treball que demanin coneixements i habilitats diferents.

Aquestes condicions exigiran, cada cop més, a la persona que vulgui treballar:

- Una base sòlida de coneixements generals i de domini de les noves tecnologies que li permeti assolir el grau de polivalència i flexibilitat necessari per adaptar-se als canvis.
- Capacitat per aprendre noves coses i per poder-se formar d'una manera permanent.
- I, en molts casos, capacitat d'iniciativa i de treball en equip.

Cal tenir molt presents aquestes qüestions quan finalment s'hagi de decidir per uns estudis o uns altres.

Cal tenir present, a més, que:

- Si es tenen possibilitats i es veu molt clar que es vol inclinar per una de les opcions que *a priori* ofereixen menys oportunitats de trobar feina, no necessàriament s'ha de desistir. Caldrà treballar molt bé i esforçar-se més per poder fer el que es vol, i de ben segur valdrà la pena.
- És important que els estudis que es trien plantegin un grau de dificultat raonable. Si resulten del tot inaccessibles, pot ben ser que es pateixi inútilment i es desaprofita un temps que es podria haver dedicat a formar-se en una altra àrea que s'adaptés més a les seves condicions.
- En cas de dubte, s'han de triar les opcions que permetin afrontar, posteriorment, un ventall més ampli de possibilitats.

Finalment, quan ja s'hagi decidit, s'ha de preveure que s'ha de buscar el centre on es volen cursar els estudis i que cal respectar uns tràmits i uns terminis per formalitzar la matriculació. Moltes oportunitats es perden per no haver previst amb prou anticipació la reserva d'una plaça o no haver fet els passos necessaris per aconseguir-la.

Equips d'assessorament i orientació psicopedagògica

Si es considera necessari, es pot utilitzar, per mitjà del professor/a, la xarxa d'equips d'assessorament i orientació psicopedagògica que el Departament d'Educació posa a disposició per a qualsevol tema orientatiu.

Orientacions per escollir estudis

Aquests equips són serveis educatius de composició interdisciplinària (psicòlegs, pedagogs, treballadors socials) que tenen com a objectiu l'assessorament i l'orientació psicopedagògica als centres educatius per tal que aquests puguin respondre adequadament a la diversitat de necessitats educatives dels alumnes al llarg de la seva escolaritat.

L'àmbit d'intervenció dels equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP), d'acord amb la divisió territorial i la planificació de les zones escolars, és la comarca, tret de les comarques poblades densament, on s'han previst àmbits d'intervenció més reduïts.

Entre d'altres, porten a terme les funcions següents:

- Identifiquen i avaluen les necessitats educatives especials dels alumnes i en fan el seguiment, en col·laboració amb mestres, professors, especialistes i serveis específics.
- Participen en l'elaboració i el seguiment dels diversos tipus d'adaptació del currículum que puguin necessitar els alumnes, en col·laboració amb mestres, professors, especialistes i serveis específics.
- Assessoren els equips docents sobre els projectes curriculars dels centres educatius pel que fa a aspectes psicopedagògics i d'atenció a la diversitat de necessitats de l'alumnat.
- Assessoren l'alumnat, les famílies i els equips docents en aspectes d'orientació personal, educativa i professional.
- Col·laboren amb els serveis socials i sanitaris de l'àmbit territorial d'actuació per oferir una atenció coordinada als alumnes i les famílies que ho necessitin.